

ОТРАЗЯВАНЕ НА РУСКАТА ИНВАЗИЯ В УКРАЙНА ОТ СВЕТОВНИТЕ МЕДИИ (24 февруари – 2 март 2022 г.)

СВЕТЛАНА СТАНКОВА

Факултет по журналистика и масова комуникация
svetlanais@uni-sofia.bg

Svetlana Stankova. The mainstream media discourse in the first week of the Ukrainian war (24 February 2022 – 2 March 2022)

Abstract: As Lippmann says in his famous book "Public Opinion" one hundred years ago, the media construct the pictures inside our heads for everything which is "out of reach, out of sight, out of mind." The choice of words and phrases made by the media forms images, messages, and attitudes that not only influence public opinion but also construct a reality, a mediated reality. And for international events, this reality often remains the only one to all who cannot be direct witnesses, much less participants in them.

The subject of this study is the coverage of the full-scale attack on Ukraine in 2022 by the mainstream western world media. The scope of the study includes the first seven days of the war – from February 24, 2022 to March 2, 2022. The object of the study is interpretive publications (communication units) related to the Russian invasion of Ukraine by two media, published on their websites during the first week of it. The media – The New York Times and Daily Mail, are selected according to the traffic to them, measured by Serpstat – Rank in global internet traffic, as of March 1, 2022. The empirical base includes all three hundred and eighty-six interpretive communication units published by the two media outlets in the specified period. The methods for data processing and interpretation of the empirical base are documentation, monitoring, discourse analysis, interpretive and rhetorical analysis. The study aims to answer these four main research questions:

1. What are the features and trends of media coverage?
2. How are the individuals and groups affected by the conflict represented in the coverage of the media?
3. What are the whole media messages and suggestions?
4. What are the communication dominants of the messages?
5. What is the expressed position of the communicators in the messages?

Keywords: media coverage, war, interpretation, activism, media message

Увод

На 24 февруари 2022 г. в Украйна избухва един от най-смъртоносните конфликти в историята на Европа след Втората световна война. Милиони украинци напускат домовете си, десетки хиляди загубват живота си. За онези обаче, които имат късмета да познават войната само чрез медийния ѝ образ, е важно да разберат доколко този образ е обективен, има ли дефицити. Защото както е твърдял Уолтър Липман още преди сто години, медиите изграждат картините в главите ни за всичко, което е „извън обсега, извън полезрението, извън ума“¹. Подборът на думи и фрази, направен от журналистите и редакторите, формира образи, послания и нагласи, които насочват в голяма степен оценката и реакцията на аудиторията.

Трябва да кажем, че напрежението между Русия (Съветския съюз) и Украйна има дълга предистория. Същевременно и досега много руснаци считат украинската столица Киев за люлката на своята нация и изтъкват многобройните културни връзки между двете страни. В събитийния контекст от началото на XX в. обаче няколко периода имат много важно значение за последвалите разломи в отношенията между двете страни:

1932 и 1933 г. – политиката на Сталин на колективизация причинява глад, който убива милиони хора, главно етнически украинци в страна, известна като житницата на Съветския съюз. Бедствието е известно като Голодомор. На 1 февруари 2023 г. четиридесет и осмото Народно събрание Р България го обявява и за геноцид;

1939-1944 г. – анексирането на Западна Украйна от Съветския съюз. По-късно нацистка Германия и силите на Оста окупираха страната по време на Втората световна война. През целия период Украйна търпи опустошения;

1954 г. – Никита Хрушчов подарява Крим на Украйна, заедно със Севастопол, за да укрепи собствената си власт. Хрушчов не се съобразява нито със законите, нито с настроеността на жителите на полуострова, привличайки подкрепата на местния украински партиен елит;

1991 г. – Съветският съюз се отказва чрез договор от анексираните територии на Западна Украйна. Страната става независима и започва преход към пазарна икономика. Получава и значителен запас от ядрени оръжия, принадлежали дотогава на Съветския съюз;

---

¹ ЛИПМАН, Уолтър. Общественото мнение, София: ЛИК, 2001, с.67.

1994 г. – Украйна се отказва от ядрения си арсенал, съгласно меморандума от Будапеща, в замяна на ангажимента на Москва „да зачита независимостта и суверенитета и съществуващите граници на Украйна“²;

2013 г. – започва кризата в Украйна, свързана с отказа на бившия украински президент Виктор Янукович да подпише договора за асоцииране с ЕС. Протестите на т.нар. Евромайдан провокират много въпроси и разделят не само украинци и руснаци. Кризата се смята и за най-острата конфронтация между Русия и Запада от времето на Студената война, а самите украинци я наричат „Революция на достойнството“;

2014 г. – в края на февруари тежко въоръжени мъже в зелени униформи, върху които липсват каквито и да е отличителни знаци, нападат парламента в регионалната столица на кримския полуостров Симферопол в Украйна и издигат руския флаг върху покрива на сградата. След провеждането на референдум сред жителите на Крим, в условията на въоръжени сблъсъци, Путин присъединява Крим официално заедно с град Севастопол към Руската федерация. САЩ, ЕС и Украйна го считат за анексиране на суверенна украинска територия;

2014 г. – Районите на Донецк и Луганск са окупирани от проруски сепаратисти, подпомагани от Москва. Русия признава за независими т.нар. Донецка народна република и Луганска народна република. Териториите периодично се обстрелват от двете страни;

2014 г. и 2015 г. – Русия, Украйна, Франция и Германия подписват поредица от споразумения за прекратяване на огъня, известни като Минските споразумения. Мнозина смятат тези споразумения за двусмислени;

2019 г. – бившият комик, Володимир Зеленски, е избран с мнозинство от 72,5% от гласовете за президент на Украйна, с обещанието да възстанови Донбас;

2021-2022 г. – президентът на Русия, Владимир Путин, се стреми да предотврати ориентацията на Украйна към Съединените щати и техните съюзници. Той изисква „гаранции за сигурност“, включително уверение от страна на НАТО, че Украйна никога няма да се присъедини към Алианса, а НАТО ще изтегли войските, разположени в страни, които са се присъединили към него след 1997 г.³

---

² Budapest Memorandum on Security Assurances. [online] 5 December 1994. [cited 19.11.2022]. Available from: <http://www.cfi.org/nonproliferation-arms-control-and-disarmament/budapest-memorandums-security-assurances-1994/p32484>

³ Вж. BIGG, Matthew Мpoke. A timeline of the tensions between Russia and Ukraine. *The New York Times* [online]. 18 February 2022. [cited 17.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/2022/02/18/world/europe/russia-ukraine-timeline.html>

Методология на изследването

Предмет на изследването е медийното отразяване на мащабната атака срещу Украйна от водещи световни медии в периода 24 февруари 2022 г. – 2 март 2022 г.

Обект на изследването са интерпретативните публикации на електронните версии на две медии, отразяващи руската инвазия в Украйна в първата седмица от нахлуването на руските военни части. Това са авторитетният американски всекидневник *The New York Times* и таблоидния английски всекидневник *Daily Mail*. Обосноваването на избора на медии е направено след анализ на интензитета на интернет трафика към тях и анализ на домейните им, видими в *Serpstat* и *Similarweb* (Rank in global internet traffic), към 1 март 2022 г.⁴ Според данни, извлечени от *Similarweb*, *The New York Times*, следван от *Daily Mail* и *CNN*, оглавяват класацията за март 2022 г.⁵ Съпоставянето на медийните рефлексии на ежедневници с противоположни формати е възможно да изглежда предопределено от гледна точка на характеристиките и спецификите им. Независимо от това обаче, единната събитийна доминанта провокира компаративния им анализ⁶.

Като емпиричен материал са включени поредните онлайн издания на двата ежедневника в периода 24 февруари – 2 март 2022 г. Като основни комуникационни единици за анализ се разглеждат само интерпретативните текстове, публикувани в посочения период – общо 386 статии, анализи, коментари, мнения, несъбитийни репортажи, интервюта. Известно е, че това са жанровете, които са най-въздействащи върху аудиторията. Методите на обработка и интерпретация на данните включват документалистика, мониторинг, дискурс анализ, интерпретативен и реторичен анализ. Изследователската коректност налага и уговорката, че рецепцията на текстовете преминава през превода, направен от автора, както и през евентуалните различия в пресупозициите⁷.

Проучването има за цел да даде отговор на следните основни изследователски въпроси:

1. Какви са характеристиките и тенденциите в медийното отразяване?

⁴ *Serpstat*. [online]. 1 March 2022. [cited 17.11.2022]. Available from: https://serpstat.com/domains/index/?se=g_us&query=www.dailymail.co.uk&search_type=subdomains

⁵ MAJID, Aisha. Top 50 biggest news websites in the world: December a slow month for top ten brands. In: *Pressgazette* [online] 17 January 2023. [cited 19.11.2022]. Available from: https://pressgazette.co.uk/media-audience-and-business-data/media_metrics/most-popular-websites-news-world-monthly-2/

⁶ Вж. ПОПОВА, Снежана. Социално време и медиен разказ 1989-2000. София: ЛИК, 2001, с.169.

⁷ В изследването са участвали студенти от специалност Книгоиздаване, IV курс, като част от упражнението по дисциплината „Съвременни световни медии – XX-XXI в.“, през летния семестър на учебната 2021/2022 г.

2. Как са представени индивидите и отделните групи, засегнати от конфликта, в интерпретациите на световните медии?
3. Какви са съвкупните медийни послания и внушения?
4. Какви са комуникационните доминанти на съобщенията?
5. Каква е изразената позиция на комуникаторите в съобщенията?

Формирани са две **работни хипотези**, които изследването да потвърди или да отхвърли:

1. Качествената и независима медийна рефлексия на The New York Times е насочена към това да бъде транслатор между аудиторията и случващото се в Украйна, помагайки ѝ да формира своето информирано мнение относно конфликта;

2. Таблоидната медийна рефлексия на Daily Mail отразява конфликта, като подклажда страховете и тревогите на аудиторията, с формирането на образи на врагове в лицето на Путин и Русия.

Резултати

Нека очертаем най-напред събитийните маркери през първата седмица от нахлуването на руските военни части на територията на Украйна в края на февруари 2022 г.:

24 февруари – Русия започва пълномащабна военна инвазия в Централна и Източна Украйна, като атакува страната по три маршрута. Европейският съвет осъжда по най-категоричен начин непровокираната и неоправдана военна агресия на Русия срещу Украйна и настоява да прекрати незабавно своите военни действия. Президентът на САЩ, Джо Байдън обявява санкции срещу Русия, като също осъжда нахлуването на Владимир Путин, наричайки го „агресор“;

25 февруари – започва битка за контрол над украинската столица, като руските военни части се опитват да обкръжат Киев и да навлязат в Харков;

26 февруари – Европейският съюз заедно с Белия дом посочват избрани руски банки, които да се изключат от Общността на световната междубанкова финансова телекомуникация (SWIFT);

27 февруари – руските сили успяват да нахлуят в Харков. ЕС забранява на руски граждански самолети да навлизат във въздушното пространство на Съюза. Държавните медии Sputnik и Russia Today (RT), заедно с техните дъщерни компании, са забранени в ефира на ЕС и интернет; Руският президент нарежда военните сили в Русия, включително ядрените оръжия, да бъдат приведени в пълна бойна готовност;

28 февруари – среща на делегации на Русия и Украйна в Беларус за преговори. Украйна кандидатства за членство в ЕС;

1 март – сателитни снимки показват руски военен конвой, напредващ към Киев, дълъг над 40 мили;

2 март – руски танкове влизат в Херсон, първата и единствена областна столица, паднала през първия месец на войната. Руските сили обграждат пристанищния град Мариупол в Югоизточна Украйна. Броят на бежанците, избягали от Украйна, надхвърля един милион. Международният наказателен съд обявява, че ще започне разследване на нахлуването на Русия в Украйна⁸.

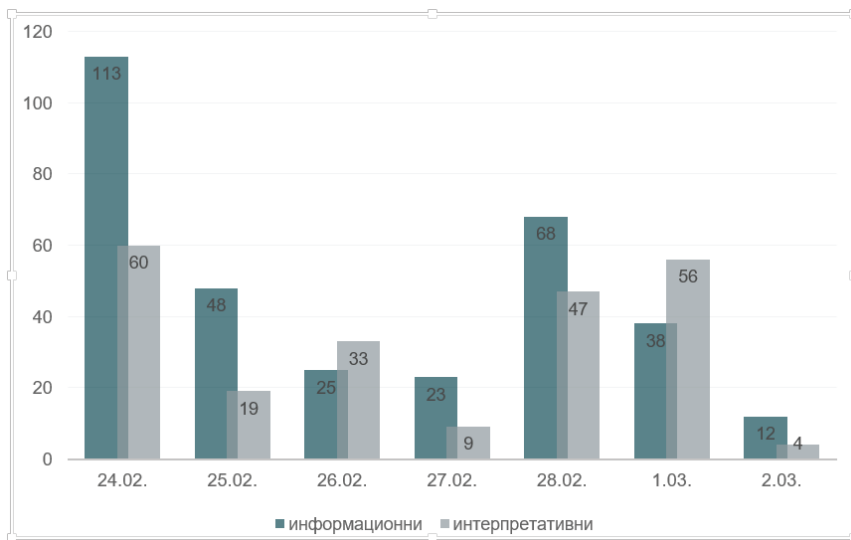
The New York Times, един от най-старите и авторитетни американски всекидневници, изпраща десетки журналисти – репортери, фотографи, видеооператори в Украйна и страните, граничещи с нея, за да предоставят в реално време, задълбочено отразяване на конфликта. Журналистите на всекидневника стават свидетели на събитията на място, докато те се случват, правят репортажите си от бойни полета, болници, импровизирани бомбоубежища и оспорвани градове. В ситуациите, в които не могат да присъстват физически, журналистите получават информация от първа ръка за събитията, разпитвайки свидетели в целия регион. Още един канал на информация са и социалните мрежи, в които се споделят видеоклипове и снимки за случващото се. За да провери автентичността им, Visual Investigations екипът на медията следи социалните канали денонощно от началото на войната, работейки от Киев, Мадрид, Холандия, Лондон и Ню Йорк Йорк⁹.

За изследвания период The New York Times публикува общо 327 информационни и 228 интерпретативни комуникационни единици – очаквано с най-голяма интензивност в първия ден на инвазията. Позицията на медията е, че се стреми да проникне отвъд мъглата от пропаганда и дезинформация, която се излъчва от правителствата и от двете страни на конфликта.

---

⁸ Вж. PSAROPOULOSH, John. Timeline: A month of Russia's war in Ukraine In: Aljazeera [online]. 23 March 2022 [cited 17.05.2022]. Available from: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/23/timeline-a-month-of-war-in-ukraine>

⁹ Вж. How We Verify Our Reporting on the Ukraine War. *The New York Times* [online]. 11 March 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/2022/03/11/world/europe/ukraine-war-journalism.html>

Диаграма 1. Разпределение на информационните и интерпретативни комуникационни единици на The New York Times за периода 24 февруари – 2 март 2022 г.

В първите часове след т.нар. от Путин „военна операция“ и руските ракетни удари по места в цялата страна, комуникационната доминанта на медията е безпомощността, тревогата и ужаса¹⁰. В публикациите присъстват множество видеа и изображения на разрухата, които подсилват усещането за безнадеждност. Въздействието на иконичната информация добавя към фактическото ниво на събитието и най-силната човешка емоция – страхът¹¹. Призивът на целия свят, отразен от медията, е „Спрете Путин.“

В първите дни след атаката Зеленски е представен с трагичния ореол на самотен борец, изправен срещу злото в лицето на Путин и Русия, който не очаква помощ отникъде, осъзнавайки и своята обреченост като първостепенна мишена на Москва:

¹⁰ MCGRAW, Daniel, Miriam Jordan. Ukraine is helpless and we are helpless here: Immigrants in America watch in horror. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/24/world/russia-attacks-ukraine/ukraine-is-helpless-and-we-are-helpless-here-immigrants-in-america-watch-in-horror?smid=url-copy>

¹¹ Photographers capture the uncertainty and fear among Ukrainians. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/24/world/russia-attacks-ukraine/photographers-capture-the-uncertainty-and-fear-among-ukrainians?smid=url-copy>

„Оставени сме на произвола на съдбата в защита на нашата държава...Кой е готов да се бие заедно с нас? Честно казано, не виждам такива¹².”

Русия и Путин са представени в образа на агресор, който лъже, който убива цивилни хора и превръща мирни градове във военни мишени и не признава дипломатията като инструмент в международните отношения .

„Те казват, че цивилните обекти не са мишена за тях. Това е лъжа.“¹³;

„Сега изглежда съвсем ясно, че Русия не е и не е била заинтересована от същинска дипломатия“¹⁴.

Украйна от друга страна е описана като безпомощна и уязвима.

„Украйна е безпомощна и ние сме безпомощни тук“.¹⁵

Същевременно случващото е рамкирано от ценностната и идеологическа ориентация на Украйна.

„...става въпрос за свободата и възможността да живеят живота си както смятат за добре, да управляват както искат, а не да бъдат поставени под властта на егото на един диктатор.“¹⁶

Руското нахлуване в Украйна се интерпретира и като ключов въпрос в контекста на протичащата кандидатпрезидентска надпревара на Франция. Активната дипломатия на френския президент го представя като лидер на Европа, увеличавайки неимоверно шансовете му за успех на изборите през април 2023 г¹⁷. Същевременно ситуацията се обрисова с исторически трагизъм, налагащ ясна европейска перспектива:

„Трагичните времена на историята се връщат“, каза Макрон на пресконференция рано сутринта в петък. Войната в Украйна, добави той, показва, че Европа „няма друг избор, освен да стане мощна.“¹⁸

---

¹² PÉREZ-PEÑA, Richard. Zelensky says Russian saboteurs are in Kyiv and he is Moscow's prime target. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/2022/02/24/world/europe/zelensky-says-russian-saboteurs-are-in-kyiv-and-he-is-moscows-prime-target.html>

¹³ Пак там.

¹⁴ CROWLEY, Michael. The State Department says Moscow's diplomacy was a 'pretense.' *The New York Times* [online]. 26 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/26/world/ukraine-russia-war#the-state-department-says-moscows-diplomacy-was-a-pretense>

¹⁵ MCGRAW, Daniel, Miriam Jordan. Ukraine is helpless and we are helpless here: Immigrants in America watch in horror. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/24/world/russia-attacks-ukraine/ukraine-is-helpless-and-we-are-helpless-here-immigrants-in-america-watch-in-horror>

¹⁶ Пак там.

¹⁷ CONSTANT, Méheut. Russia's Ukraine invasion becomes a key issue in the presidential race in France. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/24/world/russia-attacks-ukraine/russias-ukraine-invasion-becomes-a-key-issue-in-the-presidential-race-in-france>

¹⁸ Пак там.

Чрез опозицията „ние-те“, се създава психодинамичен и когнитивен контраст, противопоставящ Европа на бруталния милитаризъм на Путин. Медийният образ на Путин става още по-зловещ, отразен чрез свидетелските показания на бягащите украинци:

„32-годишната *Наталия Хукар*, която пристигна в *Корчова* с двамата си сина, *Максим*, 8 и *Оле*, 5, прокле президента на Русия *Владимир Путин*, докато чакаше край пътя роднина да прибере семейството и да ги отведе от граничната зона. „*Нямам думи, за да опиша какво прави Путин*“, каза тя със сълзи в очите ѝ.¹⁹

Ужасът и последиците от войната са представени в глобалните им измерения: „...*светът е единен в своя ужас от руската агресия*“²⁰.

Трагедията резонира чрез публичното осъждане на войната в Украйна и показването на солидарност с нейния народ, дори в страни, политически или икономически съюзници на Русия:

„*Иранците скандират „смърт на Путин*“, докато се противопоставят на своето правителство, руски съюзник“²¹;

„*Това, което се случва в Украйна, е невероятно трагично и сърцераздирателно за гледане*“, каза *Рана Хури*, сирийско-американски асоцииран изследовател“²².

„*Въоръженият конфликт без съмнение ще доведе до човешко страдание и унищожение, последиците от които не само ще засегнат Украйна, но и ще отекнат в целия свят*“, се посочва в изявлението на Министерството на международните отношения и сътрудничество на Южна Африка, икономически партньор на Русия в БРИКС.“²³

¹⁹ HIGGINS, Andrew. “I have no words”: Ukrainians escape to neighboring Poland”. *The New York Times* [online]. 26 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/26/world/ukraine-russia-war?smid=url-copy#i-have-no-words-ukrainians-escape-to-neighboring-poland>

²⁰ CASTLE, Stephen. Russia-Ukraine War. *The New York Times* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/24/world/russia-attacks-ukraine>

²¹ FASSIHI, Farnaz. Iranians chant ‘death to Putin’ as they defy their government, a Russian ally. *The New York Times* [online]. 27 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/27/world/ukraine-war/iranians-chant-death-to-putin-as-they-defy-their-government-a-russian-ally?smid=url-copy>

²² EL-NAGGAR, Mona. In Mideast, spectacle of mass flight from Ukraine resonates. *The New York Times* [online]. 26 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/26/world/ukraine-russia-war/in-mideast-spectacle-of-mass-flight-from-ukraine-resonates?smid=url-copy>

²³ DAHIR, Abdi Latif. “We are really terrified”: African students are stranded by the war in Ukraine. *The New York Times* [online]. 25 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/25/world/russia-ukraine-war/african-students-stranded>

А доколкото The New York Times представя и друга гледна точка в случая с Русия и Украйна, то самият избор на комуникатор я негативизира субстантивно – действията на Русия се преценяват като правилни от говорителя на военната хунта на Мианмар:

„В случая с Русия и Украйна, Русия изпълни своята роля, за да запази суверенитета си и смятам, че това е правилното нещо“, каза говорителят на хунтата генерал-майор Зау Мин Тун пред The New York Times по телефона. „Русия също е голяма страна сред световните сили и показва, че също играе основна роля в баланса на поддържането на световния мир.“²⁴

Така в медийната рефлексия на The New York Times се проявява онова разграничение между фактите, съществуващи сами по себе си и т.нар. „пропагандни факти“, които се включват с намерение за определено внушение, като телефонното интервю с генерал-майор Зау Мин Тун.

Същевременно се „отдава почит на „храбростта и героизма на украинския народ“²⁵“, премиерът на Великобритания Борис Джонсън „аплодира ... „героизма“ на президента и неговия народ“²⁶. Зеленски е припознат като герой за цял свят, включително и за Афганистан²⁷.

Медията се въздържа от директно изразяване на собствена позиция. Липсват и директни нападки към Русия или към Путин. Използваните негативни квалификации, епитети или характеристики принадлежат на политици, висши служители на Пентагона, военни експерти, изследователи, жертви и публични личности, които медията цитира. Сред тях са външният министър на Украйна, Димитро Кулеба, министърът на отбраната, Олексий Резников, съветникът на Зеленски Михайло Подоляк, самият Зеленски, кметът на Киев, Виталий Кличко, видният руски критик на президента Путин, Алексей Навални, премиерът на Великобритания Борис Джонсън, държавният секретар на САЩ, Антъни Блинкен, говорителят на Държавния департамент Нед Прайс, пасторът на украинската православна катедрала „Св. Владимир“ в Парма, Охайо, президентът на Франция Еманюел Макрон, британският министър на отбраната Бен Уолъс, председателят на Европейския съвет Шарл Мишел,

²⁴ SUI-LEE, Wee. Myanmar's military junta backs Russia. Its shadow government disagrees. *The New York Times* [online]. 25 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/25/world/russia-ukraine-war/myanmars-military-junta-backs-russia-its-shadow-government-disagrees>

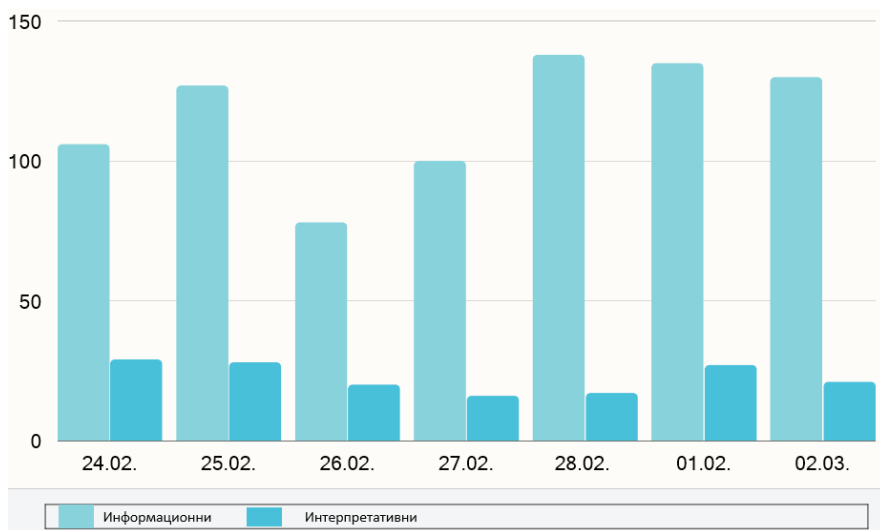
²⁵ Пак там.

²⁶ SPECIA, Megan. What Happened on Day 3 of Russia's Assault on Ukraine. *The New York Times* [online]. 26 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/26/world/ukraine-russia-war>

²⁷ HASSAN, Sharif. Afghans who felt abandoned by their own president find a hero in Ukraine's president. *The New York Times* [online]. 28 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/28/world/ukraine-russia-war?smid=url-copy#afghans-who-felt-abandoned-by-their-own-president-find-a-hero-in-ukraines-president>

премиерът на Италия Марио Драги, програмният директор за Африка в Международната кризисна група Мурити Мутига, актьорът Шон Пен и много други. Това от една страна уплътнява дискурса на The New York с автентичност, достоверност и авторитетност. От друга страна обаче тяхното единогласие не предполага баланс. Медията предоставя трибуната си преобладаващо на тези, които подкрепят едната страна, пряко замесена в конфликта. Другата, доколкото може да бъде различена, е компрометирана с избора на комуникатори, като представителя на военната хунта в Мианмар например. Подборът на думи и фрази насочва към скрити оценъчни и преднамерени интерпретации и по такъв начин формира нагласи, налагайки определена структура от морални и политически ценности и пропагандни внушения. Съвкупното медийно послание е, че трябва да се даде силен колективен отговор на инвазията на Русия, защото украинците са жертва, която има нужда от помощ. Най-често използваните ключови думи за Путин в изследваното медийно съдържание са: „окупатор“, „зло“, „диктатор“, „престъпник“, „отприщващ насилие и хаос“, „изолиран“, „глупав“, „очевидно луд цар“. Формираният образ на руския президент в медийната рефлексия на вестника за изследвания период е застрашителен – образ на агресор, нарушаващ международни спогодби, на милитарист, присвояващ чужди територии с военна сила, на враг на демократичните принципи, суверенитета и териториалната цялост на Украйна. Същевременно Украйна, Зеленски и украинците в интерпретациите на The New York постепенно израстват от безпомощни жертви до храбри, безстрашни герои и борци за свободата си на суверенен народ и нация. Ключовите думи, използвани за Зеленски в изследваните публикации са: „лидер“, „героичен“, „предизвикателен“, „смел“, „честен“. Чрез медийната рефлексия на вестника недвусмислено се внушава необходимостта от подкрепа за Украйна и отпор на агресията на Русия. Липсва сблъсък на послания, представящи гледната точка и на двете страни, засегнати от конфликта.

Daily Mail, създаден от Алфред Хармсуърт в края на XIX в., е първият представител на масовата преса във Великобритания, продал тираж от 1 млн. копия, залагайки на сензацийата и забавлението. Уебсайтът на вестника, Mail Online, създаден през 2003 г. е сред най-четените вестникарски уебсайтове в света. За изследвания период на сайта са публикувани 158 интерпретативни и 816 информационни комуникационни единици, като, за разлика от The New York Times, с най-висок интензитет са публикациите от 28 февруари 2022 г., когато се провежда срещата на делегации на Русия и Украйна в Беларус за преговори.

Диаграма 2. Разпределение на информационните и интерпретативни комуникационни единици на сайта на Daily Mail за периода 24 февруари – 2 март 2022 г.

В първия ден на инвазията медийната комуникационна доминанта на Daily Mail е фокусирана върху една дума – „ужас“. Тъмната реалност на войната е показана чрез ужаса на въвлечените в нея цивилни („ужасени цивилни“, „ужасяващ момент“, „с ужас в очите“, „ужасен акт на агресия“, „светът е ужасен“). Медията публикува разтърсващи видеа на кръвопролитие и насилие, на смърт, опустошения и разруха. Подбраните пълнотекстови заглавия са изписани с шрифт, с няколко степени по-голям от основния и приковават вниманието. Използваните прилагателни – „сърцераздирателни“, „отчаяни“, „съкрушени“, провокират събуждането на силни емоции у читателите, особено когато самите журналисти показват, че ги изпитват:

„Репортерът на BBC, Клайв Майри... проронва сълза, докато представя новините в 10 на живо от Киев след драматичен първи ден на кръвопролитие и насилие в Украйна“²⁸.

Емоциите на съчувствие, но и на тревога и страх, са свързани и с очертаването на драстични прогнози за бъдещето – на разделени семейства, изгубени домове и близки:

²⁸ HUSSEIN, Danyal. BBC reporter Clive Myrie appears to shed a tear as he presents News at 10 live from Kyiv after dramatic first day of bloodshed and violence in Ukraine. *Daily Mail* [online]. 25 February 2022. [cited 10.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10550613/BBC-reporter-Clive-Myrie-appears-shed-tear-presents-News-10-live-Kyiv.html>

„Това са сърцераздиращи сцени, които се надявахме никога повече да не видим в Европа“²⁹.

„Позорната война на Путин...е разкрита днес в сърцераздиращи снимки“³⁰.

„Сърцераздиращи кадри на новородени бебета от импровизирани бомбоубежища в украинска детска болница, докато ракетите на Путин падат“³¹.

„Плачещо украинско момче разказва за сърцераздиращото сбогуване с баща си, който остава, за да се присъедини към борбата срещу Путин“³²

„Отчаяните усилия на млада медицинска сестра да спаси семейството си“³³

„Това е сърцераздиращият момент, в който една украинска журналистка от BBC остава почти безмълвна на живо в ефир, докато гледа снимки на бомбардирания апартамент на майка си в Киев“³⁴

---

²⁹ SINMAZ, Emine. Children of war: Haunting echoes of the Blitz as, with fear in their eyes, Ukraine's young are led down into a bomb bunker to hide from Vladimir Putin's air raids. *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 12.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10549163/Ukraines-young-led-bomb-bunker-hide-Vladimir-Putins-air-raids.html>

³⁰ ROBINSON, Martin. The young victims of Russia's invasion of Ukraine: Blood-stained woman clutches little girl's pink scarf as she lies fatally wounded after bombardment of her home - as 16 children are killed and 45 injured in conflict. *Daily Mail* [online]. 28 February 2022. [cited 9.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10559457/Horrific-reality-Putins-Ukraine-invasion-single-photo.html>

³¹ GORDON, James. Heartbreaking footage of newborn babies in makeshift bomb shelter in Ukraine children's hospital as Putin's missiles rain down above. *Daily Mail* [online]. 25 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10550331/Newborn-infants-childrens-hospital-Dnipro-eastern-Ukraine-moved-bomb-shelter.html>

³² ROBINSON, Martin. „We left our dad in Kyiv. He's helping our heroes“: Tearful Ukrainian boy tells of heartbreaking farewell with father who stayed behind to join fight against Putin while family fled for the border. *Daily Mail* [online]. 28 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10560489/Tearful-Ukrainian-boy-tells-heartbreaking-farewell-father-Kyiv.html>

³³ KARP, Charlotte. Young nurse's desperate efforts to save her family from a squalid bunker in Ukraine and bring them to Australia – as the family pens a heartbreaking note from their hiding place. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 19.12.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10562569/Sydney-nurse-desperately-trying-cousins-war-torn-Ukraine.html>

³⁴ ROBINSON, James. „My home has been bombed“: Moment BBC Ukrainian presenter Olga Malchevska is left speechless live on air as she sees destroyed Kyiv flats that her mother was forced to flee just hours earlier“. *Daily Mail* [online]. 25 February 2022. [cited 19.10.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10551547/Moment-Ukrainian-BBC-presenter-Olga-Malchevska-left-speechless-seeing-home-Kyiv.html>

„120 000 отчаяни жени и деца бягат от Украйна“³⁵

Комуникационната доминанта на ужаса обаче има и друго измерение в наратива на медията – ужас и от заплахата, отправена с предупреждението на Путин да пусне ядрена бомба с невиджани досега последствия („смразяваща заплахата“, „ужасяващо предупреждение на Путин“). Путин е представен като „идеалният неприятел“ (Самюел Хънтингтън) – заплашителен спрямо Запада и силен във военно отношение.

“Ужасяващото предупреждение на Путин към Запада: „За всеки, който обмисля да се намеси отвън – ако го направите, ще се сблъскате с последствия, по-големи от всички, с които сте се сблъскали в историята“³⁶.

„Путин прибягва до касетъчни бомби – дивашки, безразборни оръжия, забранени от ООН“³⁷

Изборът на реторични въпроси като заглавия, подсилва негативната идентичност на Путин като милитаристично агресивен диктатор. Формираният медиен образ на руския президент е и демонизиран:

„Путин записа ли смразяващата си заплахата за NUKЕ на запад преди три дни – доказвайки, че няма намерение за мир?“³⁸

Същевременно отправеното медийно внушение, открито чрез достоверността на техниката „другите за него“, е недвусмислено:

„Изолиран, параноичен, заблуден. Но Владимир Путин не е луд деспот... той е зло“, пише биографът на руския президент, проф. Марк Галеоти“³⁹.

---

³⁵ GALAGHER, Ian, Mark Hookham. „God knows if we'll ever get to safety': As 120,000 desperate women and children flee Ukraine, the Mail on Sunday launches an urgent appeal so YOU can help the innocent victims of war. *Daily Mail* [online]. 26 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10555633/War-Ukraine-120-000-desperate-women-children-flee-Mail-Sunday-launches-urgent-appeal.html>

³⁶ STIEGLITZ, Brian. Putin's terrifying warning to the West: „To anyone who would consider interfering from the outside - if you do, you will face consequences greater than any you have faced in history' as he claims he is 'de-Nazifying' Ukraine". *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10545641/Putins-gives-chilling-warning-West-early-morning-TV-broadcast.html>

³⁷ Daily Mail Comment: West tightens noose on Russia's economy. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 19.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10562973/DAILY-MAIL-COMMENT-West-tightens-noose-Russias-economy.html>

³⁸ BLANCO, Andrea. Did Putin record his chilling threat to NUKЕ the west three days ago – proving he had no intention for peace? *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 12.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10546015/Putin-wears-suit-tie-wore-two-days-ago-announcing-war-Ukraine.html>

³⁹ GALEOTTI, Mark. Isolated, paranoid, deluded. But Vladimir Putin isn't a mad despot... he's evil, writes the Russian President's biographer Professor MARK GALEOTTI. *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/debate/article-10549359/Vladimir-Putin-isnt-mad-hes-evil-writes-Russian-Presidents-biographer-Professor-MARK-GALEOTTI.html>

Назоваването със заклеяващи лексеми чрез авторитетното мнение на проф. Марк Галеоти, е представено като потвърждаващо доказателство за формиране на оценка в морално-етичната ос на доброто и злото.

Открояването на силата и заплашителността на Путин и Русия, е постигнато и чрез експертния анализ на известния анализатор от Фондацията за защита на демокрациите, Бил Роджо. Бивш пехотинец от армията на САЩ, той се ползва с авторитета на военен специалист, а много от неговите коментари на случващото се в Украйна и неспособността на Запада да разбере врага, са публикувани и в YouTube:

„Русия притежава повечето, ако не и всички предимства. Тя може и е нападнала Украйна от три различни посоки. Руската армия има решително предимство в жива сила, както и превъзходство във въздуха, флота и бронята. Има огромни ресурси, от които да се възползва. Украйна има подкрепата на голяма част от международната общност, която предоставя оръжия, но Украйна се бие сама“⁴⁰.

Путин е поставен в идеологически шаблон – враждебен, културно различен, силен във военно отношение, заплаха за мира и сигурността. В редакционния си коментар Daily Mail недвусмислено заявява:

„Народът на Украйна е жертва на чудовищния акт на война. Великобритания има тържественото задължение да им предложи нашите стомаха и помощ.“⁴¹.

В опозиция на формираната негативна идентичност на Путин и Русия, на принципа на познавателния контраст, се откроява и позитивираната представа за Украйна и героичната съпротива на украинските бойци. Те са смели, дръзки, решителни и вдъхновяващи – от всички възрасти и готови на всякакви саможертви, за да защитят страната си:

„Младоженци с пушки и завръщащи се емигранти са сред хилядите граждани, които се съпротивляват на руската инвазия в Киев“⁴².

---

⁴⁰ ROGGIO, Bill. Putin is NOT crazy and the Russian invasion is NOT failing. The West's delusions about this war - and its failure to understand the enemy - will prevent it from saving Ukraine, writes military analyst BILL ROGGIO. *Daily Mail* [online]. 2 March 2022. [cited 03.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10569141/Putin-NOT-crazy-Russian-invasion-NOT-failing-writes-military-analyst-BILL-ROGGIO.html>

⁴¹ Daily Mail Comment: The people of Ukraine are victims of a monstrous act of war. Britain has a solemn duty mo offer them our steel and succor. *Daily Mail* [online]. 25 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10549783/Daily-Mail-Comment-people-Ukraine-victims-monstrous-act-war.html>

⁴² DOLLIMORE, Laurence. Lauren Lewis. The everyday Ukrainians standing against Putin: Newlyweds with rifles and returning expats are among thousands of civilians resisting the Russian invasion of Kyiv. *Daily Mail* [online]. 27 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10556975/Kyiv-stands-Ex-Miss-Ukraine-takes-arms-fight-Putins-army-capital-survives.html>

„Смела украинска майка разкрива, че оставя децата си, за да воюва срещу руската инвазия“⁴³.

„Ще положим душите и телата си, за да постигнем свободата си“⁴⁴.

„Нека тези руски гадове дойдат тук, ние сме готови да ги поздравим“: украинска баба показва коктейли Молотов, които ще използва, за да се защити, след като намира инструкциите в Google“⁴⁵.

Идеализирана е и представата за САЩ и Европа – също обединени и солидарни в подкрепата си за Украйна.

„Солидарност с Украйна: Страни по света осветяват сградите си в жълто и синьо на нейния флаг, за да покажат подкрепа, докато обсадената нация се бори с инвазията на Путин.“⁴⁶

Показана е не само солидарността и подкрепата, но и гневът на света от инвазията на агресора, изразен чрез многохилядни протести в европейски и азиатски столици. По такъв начин се постига групово възвеличаване на Запада, противопоставящ се на бруталния милитаризъм на Путин:

„Но това ужасяващо дивачество има непредвиден ефект. Западният алианс, който изглеждаше отчетливо нестабилен в ранните етапи на тази криза, сега е обединен в решимостта си да го накаже“⁴⁷.

Много често се наблюдава драматизиране и поляризиране, с цел „фабрикуване на съгласие“ (Бернайс), отколкото балансиран журналистически контекст. Аргументацията е емоционално-образна, а противопоставянето – максимално изострено:

---

⁴³ SMITH, Tita. Brave Ukrainian mum reveals she's leaving her kids behind to fight against Russian invasion - as she issues a powerful message to Putin. *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 11.10.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10547087/Ukraine-war-Mum-vows-fight-against-Russian-invasion-ordinary-citizens-arms.html>

⁴⁴ JEWERS, Chris. We'll lay down our souls and bodies to attain our freedom': Defiant Ukrainian holds back tears as she sings national anthem whilst cleaning rubble out of bombed home. *Daily Mail* [online]. 25 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10551475/Bloodied-unbowed-Defiant-Ukrainian-holds-tears-sings-national-anthem-rubble.html>

⁴⁵ ALEXANDER, Harriet. „Let those Russian s**** come here, we are ready to greet them“: Ukrainian grandmother shows off Molotov cocktails she'll use to defend herself after finding the instructions on Google. *Daily Mail* [online]. 2 March 2022. [cited 12.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10566995/Ukrainian-woman-shows-Molotov-cocktails-finding-recipe-Google.html>

⁴⁶ TANATAROVA, Elmira. Solidarity with Ukraine: Countries around the world light up their buildings in the yellow and blue of its flag to show support as the besieged nation fights Putin's invasion. *Daily Mail* [online]. 24 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10548629/Countries-world-light-buildings-Ukrainian-flag-colours.html>

⁴⁷ Daily Mail Comment: West tightens noose on Russia's economy. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10562973/DAILY-MAIL-COMMENT-West-tightens-noose-Russias-economy.html>

„Светът беснее от войната на Путин: Стотици хиляди протестиращи излязоха по улиците на Лондон, Берлин, Мадрид и Южна Корея, да изразят гнева си срещу нахлуването в Украйна.“⁴⁸

„Западният алианс, който изглеждаше отчетливо нестабилен в ранните етапи на тази криза, сега е обединен в решимостта си да го накаже.“⁴⁹

Ключовите думи, използвани за Путин, са ценностно натоварени с негативна конотация: „диктатор“, „деспот с мечти да пресъздаде Съветския съюз“, „изолиран“, „параноичният старец в бункера“, „заблуден“, „зъл“, „страдащ от делириум и объркване“, „страхлив“.

Позицията на самите руснаци също е представена в медийната рефлексия на Daily Mail – предполага се, че това би трябвало да балансира и уравни журналистическия контекст. На практика обаче подсилва предпоставената теза – руснаците също са жертва на мракобесническата политика на един диктатор, който обрича своите на мизерия, който арестува дори деца заради антивоенни плакати.

„Яростни руснаци казват, че се чувстват така, сякаш преживяват недостига от съветската епоха, докато огромни опашки се връщат в Москва на фона на борбата за теглене на пари в брой, докато санкциите хапят“⁵⁰.

„Ужасена руска майка се опитва да успокои малкото си момиченце, след като жени и деца са арестувани и заключени за дръзване да се противопоставят на войната на Путин пред украинското посолство в Москва“⁵¹.

---

⁴⁸ LEWIS, Lauren. World rages at Putin's war: Hundreds of thousands of protesters take to streets of London, Berlin, Madrid and South Korea in anger at invasion of Ukraine. *Daily Mail* [online]. 27 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10557167/World-rages-Putins-war-Hundreds-thousands-protestors-streets-Berlin-Madrid.html>

⁴⁹ Daily Mail Comment: West tightens noose on Russia's economy. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10562973/DAILY-MAIL-COMMENT-West-tightens-noose-Russias-economy.html>

⁵⁰ THOMAS, Ian. Back in the USSR! Furious Russians say they feel like they're reliving Soviet-era shortages as huge queues return to Moscow amid scramble to withdraw cash as sanctions bite. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10564905/Back-USSR-Russians-say-reliving-Soviet-era-shortages-Western-sanctions-bite.html>

⁵¹ STEWART, Will. Chris Jewers. Terrified Russian mother tries to calm her little girl after women and CHILDREN are arrested and locked up for daring to oppose Putin's war outside Ukrainian embassy in Moscow. *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10569001/Terrified-Russian-mother-tries-calm-little-girl-women-children-arrested.html>

„Опозиционен политик в Москва споделя сърцераздирателни снимки на младежи в полицейски микробуси, обвинени в екстремизъм за противопоставяне на инвазията в Украйна“⁵².

В противовес на това Зеленски е представен като държавен глава, израснал до лидер пред очите на целия свят, който вдъхновява с героизма и жертвоготовността си, печели легиони от фенове и е възприеман дори ... като секс символ:

„Зеленски вдига юмрук, като признава оваците, след като каза на политиците от ЕС, че „жертваме живота си за свободата“⁵³

„Украинският комик, превърнал се в президент Володимир Зеленски, беше отхвърлен като шега, но смелостта, която показа...засрамва нашите жадни западни лидери...готов да умре заедно със своите сънародници украинци, за да защити столицата“⁵⁴.

„По-горец от Трюдо! Снимките с предизвикателни дръзки действия и бойно снаряжение на украинския президент, защитаващ Киев, го превръщат в секс символ“⁵⁵

„Володимир Зеленски спечели легион фенове“⁵⁶

„Съпротива пред лицето на варварството..президентът Зеленски вдъхнови нацията си за забележителни прояви на смелост“⁵⁷

Представянето на Зеленски в интерпретациите на Daily Mail кара хората да са съпричастни с това, което той и неговата Украйна преживяват, а

---

⁵² JEWERS, Chris. Is desperate Putin arresting CHILDREN for waving anti-war placards? Opposition politician in Moscow shares heart-rending images of youngsters „in police vans accused of extremism for opposing Ukraine invasion“. *Daily Mail* [online]. 2 March 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10567031/Desperate-Vladimir-Putin-arresting-PRIMARY-SCHOOL-children.html>

⁵³ PLEASANCE, Chris. A hero's salute: Zelensky raises his fist as he acknowledges standing ovation after telling EU politicians "we are sacrificing our lives for freedom". *Daily Mail* [online]. 1 March 2022. [cited 13.12.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10563693/Ukraine-war-40-mile-convoy-descends-Kyiv-Russia-resorts-medieval-tactics.html>

⁵⁴ WOOTTON, Dan. DAN WOOTTON: So who's laughing now? Ukraine's comedian-turned-president Volodymyr Zelensky was dismissed as a joke, but the guts he has shown to stare down Putin has put our craven western leaders to shame. *Daily Mail* [online]. 28 February 2022. [cited 3.12.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/debate/article-10560699/DAN-WOOTTON-Volodymyr-Zelensky-shown-guts-stare-Putin.html>

⁵⁵ SMITH, Tita. Hotter than Trudeau! Ukrainian president's defiant heroics and combat gear photos defending Kyiv turn him into an unlikely sex symbol. *Daily Mail* [online]. 27 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10556123/Fans-swoon-Ukraine-President-Volodymyr-Zelensky-fights-Russian-invasion.html>

⁵⁶ Пак там.

⁵⁷ NICHOL, Mark. Resistance in the face of barbarity: How Volodymyr Zelensky is inspiring incredible defiance in Ukraine while the cowardly despot who triggered the conflict remains silent and unseen. *Daily Mail* [online]. 26 February 2022. [cited 13.11.2022]. Available from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10555677/How-Volodymyr-Zelensky-inspiring-incredible-defiance-Ukraine.html>

сблъсъкът му с Путин и неговата армия е идеологически рамкиран – не като война на две армии, а като война на два свята, като битка между свободата и тиранията. Наративът за войната в медийната рефлексия на всекидневника не допуска разнопосочни мнения – става дума за агресор и за жертва – по средата няма нищо.

Може да се каже, че и The New York Times, и Daily Mail, въпреки различните си формати (на качествена и таблоидна медия), използват сходни комуникационни стратегии. Независимо дали реализирани чрез гласа на журналистите или чрез гласа на онези, на които е предоставена медийната трибуна, в рефлексите и на двете медии може да се оразличи: дискредитиране и демонизиране на образа на врага в лицето на Путин; единство между лидера и народа на Украйна, обединяване пред обща опасност чрез идентификацията на общ враг; привличане на съюзници за справедливата кауза на Украйна. Създава се акумулиран ефект от въздействия, насочени към създаване на трайни емоционални нагласи. По такъв начин се постига по-високо обществено позициониране на Украйна и Зеленски във възприятията на аудиторията⁵⁸. При намиране на собствената си ориентация в ставащото, читателите са ясно насочени от еднозначното внушение – агресивна Русия и Путин препречват пътя на независимостта и териториалната цялост на една свободна страна. Използваните пропагандни и манипулативни техники на въздействие формират представата, че докато Украйна защитава своята независимост и суверенитет, Русия се стреми чрез военната си мощ да наложи своите имперски амбиции и да възстанови изгубената си слава. Съвкупното медийно внушение е за въздаване на справедливост, за незабавни ответни мерки, за отговор на инвазията на Путин, то легитимира силата на отпора, който трябва да бъде даден, за да се неутрализира заплахата от такъв враг.

В резултат на направеното изследване се отхвърля първата и се потвърждава втората работна хипотеза – въпреки световния си авторитет на качествена и независима медия, при отразяването на войната в Украйна The New York Times по-скоро размива границата между журналистика и активизъм. Таблоидната медийна рефлексия на Daily Mail отразява войната, подклаждайки страховете и тревогите на аудиторията. И двете медии формират образи на врагове в лицето на Путин и Русия и представят определени политики на САЩ и ЕС на равнище думи. Те се оказват не безпристрастен рефер в конфликта, а по-скоро рупор на тези политики.

⁵⁸ Вж. ХРИСТОВ, Чавдар (2014). Войната на идеите – стратегии, идеи, пропаганда. София: УИ „Св. Кл. Охридски“, сс.186-198.

Дискусия и заключение

Преди повече от 2 500 г. древногръцкият драматург Есхил заявява: „Когато войната започне, истината става първата жертва“. Известно е, че опитите за подмяна на истината съпътстват историята на човечеството от не по-малко време. В настоящето изследване опитахме да дадем отговори на редица въпроси, задавани многократно, понякога и реторично: възможно ли е на аудиторията да се представи медийна картина, максимално близка до реалността? журналистите, които конструират медийния образ на войната, стават ли зависими от политиката, провеждана от тяхното правителство? възможно ли е журналистите да останат едновременно лоялни към страната си, но и към своята аудитория? възможно ли е журналистиката да бъде неутрална, да бъде рефер, а не рупор на нечии политически интереси и цели? размиват ли се границите между журналистика и активизъм? кой печели битката на информационното поле?

По време на ежегодната конференция на АЕЖ-България, проведена на 10 ноември 2022 г. и посветена на войната в Украйна, под наслов „Новите фронтове на войната“, бе зададен следния въпрос на украинската журналистка Анна Акаге: „Какви са според вас дефицитите на медийния образ на войната?“ Отговорът ѝ гласеше: „Колкото и статии и репортажи да се напишат, колкото и видеа и снимки да се покажат, няма да са достатъчно, за да се спре война. Това е класически неразрешим въпрос⁵⁹.“ Защото за обикновените хора врагът остава самата война.

Тази дискусия ще бъде актуална при отразяването на всяка криза, конфликт или гореща точка на света. Взаимното проникване между медии (дори и независими) и държава е установявано напоследък от различни изследователи: през 1999 г. при отразяването на кризата в Косово, през 2003 г. – в Ирак, през 2011 г. – в Сирия, през 2014 г. при отразяването на руско-украинската криза. Резултатите от тези изследвания са сходни – медиите се оказват инструмент във „фабриката за политика“ на съответните правителства⁶⁰. Влиянието на т.нар. „информационна война“, като част от „горещата война“, ще продължава да бъде обект на внимание и на бъдещи изследвания. Защото контролът върху интерпретациите, върху наратива за войната, може да се превърне и в контрол върху глобалното лидерство в новия световен ред.

⁵⁹ Журналисти споделят за живота и изпитанията в обсадена Украйна по време на ежегодната конференция на АЕЖ-България. 14 ноември 2022 г. <https://aej-bulgaria.org/%d0%b6%d1%83%d1%80%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b8-%d1%81%d0%bf%d0%be%d0%b4%d0%b5%d0%bb%d1%8f%d1%82-%d0%b7%d0%b0-%d0%b6%d0%b8%d0%b2-%d0%be%d1%82%d0%b0-%d0%b8-%d0%b8%d0%b7%d0%bf%d0%b8%d1%82/>

⁶⁰ Вж. HALLIN, Daniel, and Paolo MANCINI. Comparing Media Systems. Three models of Media and Politics. New York: Cambridge University Press, 2004.

БИБЛИОГРАФИЯ

- ВАНГЕЛОВ, Никола. Архетипът за силните и слабите при комуникацията във Фейсбук, Годишник на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, том: 24, 2017, сс. 81-90.
- ВАСИЛЕВ, Симеон. Дописки от хаоса на времето: Медийно съдържание и външнополитически процес, София: СИВАС Консултинг, 2021.
- ВАСИЛЕВ, Симеон. Медите – между дипломацията и оръжието. Новият световен ред. Между „дипломацията“ на оръжието и „оръжието“ на дипломацията. София: Еър груп 2000, 2021, сс. 219-227.
- ХРИСТОВ, Чавдар. Войната на идеите – стратегии, идеи, пропаганда. София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2014.
- ХЪНТИНГТЪН, Самюъл. Сблъсъкът на цивилизациите и преобразуването на световния ред. София: Обсидиан, 2009.
- Budapest Memorandum on Security Assurances. [online] 5 December 1994. [cited 19.11.2022]. Available from: <http://www.cfr.org/nonproliferation-arms-control-and-disarmament/budapest-memorandums-security-assurances-1994/p32484>
- STENT, E. Angela. The Limits of Partnership: U.S.- Russian Relations in the Twenty-First Century. Princeton University Press, 2014.
- HALLIN, Daniel, and Paolo Mancini. Comparing Media Systems. Three models of Media and Politics. Cambridge University Press. New York, 2004.

References: transliteration

- VANGELOV, Nikola. Arhetipat za silnite i slabite pri komunikatsiyata vav Feysbuk, Godishnik na Sofiyski universitet "Sv. Kliment Ohridski", tom: 24, 2017, ss. 81-90.
- VASILEV, Simeon. Dopiski ot haosa na vremeto: Mediyno sadarzhание i vanshnopoliticheski protses, Sofia: SIVAS Konsulting, 2021.
- VASILEV, Simeon. Mediite - mezhdur diplomatsiyata i orazhieto. Noviyat svetoven red. Mezhdur "diplomatsiyata" na orazhieto i "orazhieto" na diplomatsiyata. Sofia: Ear grup 2000, 2021, ss. 219-227.
- HRISTOV, Chavdar. Voynata na ideite - strategii, idej, propaganda. Sofia: UI "Sv. Kl. Ohridski", 2014.
- HANTINGTAN, Samyual. Sblasakat na tsivilizatsiite i preobrazuvaneto na svetovnia red. Sofia: Obsidian, 2009